

Õiguskantsler

Prefekt Vallo Koppel
Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna
prefektuur
louna@politsei.ee

Teie nr

Meie 29.06.2017 nr 7-7/170832/1702860

Viljandi politseijaoskonna arestikambri kontrollkäigu kokkuvõte

Lugupeetud härra prefekt

26.05.2017 kontrollisid õiguskantsleri nõunikud ette teatamata Viljandi politseijaoskonna arestikambrit (edaspidi arestimaja). Kontrollkäigul tutvuti arestimaja ruumidega, vesteldi kõikide arestimajas viibivate kinnipeetutega¹ ning tutvuti nende kohta koostatud dokumentatsiooniga.

Arestimaja kambrite akende suurus ja avatäited (klaastellised) ei luba loomuliku valguse küllaldast pääsu kambritesse. Akende ehituslik lahendus (akende suurus ning avatäite materjal) peavad võimaldama piisava hulga loomuliku valguse pääsu kambritesse. Kambrid tuleks varustada lauaga ja jalutusboks istekohaga, mis asuks ilmastiku eest varjumist võimaldava katuseosa all. Keeruline on leida veenvat selgitust ja kehtivast õigusest tulenevat õigustust, miks ei võimaldata kinnipeetutele lugeda üleriigilisi päevalehti nende ilmumise päeval. Parandamist vajavad ka kinnipeetute dokumentides isiku kinnipidamisest lähedaste teavitamise talletamine ning esmase tervisekontrolli aktide täitmine.

1. Olmetingimused

Viljandi arestimajas võivad kinni peetud isikud viibida väga pikka aega. Näiteks oli arestimajas kinnipeetu, kes oli seal järjest viibinud üle seitsme kuu. Seda arvestades ei tohi Viljandi arestimaja olmetingimused vanglast oluliselt erineda, kuna tegu ei ole kambritega, milles isikud viibiks tavapäraselt kuni paar ööpäeva.

1.1 Loomulik valgus kambrites

Loomuliku valguse pääs kambritesse on takistatud. Aknaavad on kambrite suurust arvestades väikesed ning avatäiteks kasutatud klaastelliste valguse läbilaskevõime vähene. Seetõttu on kambrid hämarad. Küllaldast loomulikku valgust kambrites peab oluliseks Maailma Terviseorganisatsioon ([WHO](#)) [Euroopa regiooni raportis tervishoiust vanglas](#) ja Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee ([CPT](#)) [oma standardites](#). Nõuet tagada kambrites lisaks tehisvalgustusele ka piisav loomulik valgus on CPT rõhutanud [2015. aasta Moldova](#) ja [Armenia](#) visiidi järel tehtud soovitustes ning [2016. aasta](#)

---

¹ Mõisted kinni peetud isik või kinnipeetu hõlmavad arestimajas viibida võivaid vahistatuid, kinnipeetavaid ning arestialuseid.

[soovitustes Ühendkuningriigile](#). Vajadusele tagada kambris piisav loomulik valgus juhtis õiguskantsler tähelepanu ka [Jõgeva ja Tartu arestikambri](#) tehtud kontrollkäikude kokkuvõttes.

Õiguskantsler palub tagada, et akende lahendused (akende suurus ning avatäite materjal) võimaldaksid piisava hulga loomuliku valguse pääsu kambritesse.

1.2 Lauad kambrites

Kambrites puuduvad laudad². Kuigi ASKE § 13 lg 1 punkti 2 järgi tuleb laud tagada võimalusel, peaks tegema pingutusi selleks, et kõikides kambrites oleks laud ning selle taga istumiseks istekohad. Näiteks on [CPT rõhutanud](#), et laud ning istumiseks toolid peaksid olema ka kartserikambrites.

Pole kahtlust, et arestimaja kambris, kus kinnipeetu viibib suurema osa ööpäevast ning viibimine võib kujuneda kuude pikkuseks, on laua ja istekohtade järele vajadus samasugune nagu vanglas. Laua ja istekohtade puudumise tõid olulise miinusena välja ka kinnipeetud.

On mõistetav, et kõikide arestikambrite ümberehituseks (sinna nt laua ja toolide lisamine) kuluva raha leidmine võib olla keeruline. Siiski tuleb selle poole püüelda ning lõppastmes tagada, et arestimaja kõikides kambrites (v.a kainenestuskambrid) oleks kinnipeetutel laud ja selle taga istumiseks istekohad.

1.3 Istekoht jalutusboksis

Jalutusboksis puudub istekoht. Vajadusele tagada kinnipidamisasutuse jalutusboksis istekoht on õiguskantsler tähelepanu juhtinud nt [Tartu vangla](#) kontrollkäigu kokkuvõttes. Samuti on [CPT selgitanud](#), et värskes õhus viibimiseks mõeldud paik peab pakkuma puhkamisvõimalust ja kaitset ilmastiku eest. Puhkamisvõimalus peab kinnipeetul olema ka kehva ilmaga värskes õhus viibimisel. Seega tuleks istekoht paigutada varikatuse alla.

2. Informatsiooni kättesaadavus

Viljandi arestimajas viibivad kinnipeetud saavad üleriigiliste päevalehtedega tutvuda olulise viivitusega, kuna nädala keskpaiku tuuakse Tartu arestimajast ajalehed Viljandi arestimajja. Maakonnaleht on kinnipeetutele kättesaadav iga päev.

Õiguskantsler on varasemalt nt [Põhja prefektuuri](#), [Rakvere politseijaoskonna arestikambri](#) ning [Tartu politseijaoskonna arestikambri](#) kontrollkäikude kokkuvõtetes juhtinud tähelepanu vajadusele tagada kinnipeetutele ligipääs informatsioonile.

Vangistusseaduse (VangS) § 30 lg 1 ja § 86 lg 1 järgi peab arestimajas viibivale kinnipeetule olema tagatud võimalus lugeda üleriigilisi päevalehti ning ajakirju.

Kinnipeetutel on Eesti Vabariigi põhiseaduse § 44 lõikest 1 tulenev informatsiooniõigus. Kinnipeetutel on õigus nõuda ning arestimajal kohustus pakkuda asja- ja ajakohast teavet mh väljaspool arestimaja toimuva kohta. Kuigi teatud minimaalne viivitus ajalehede/ajakirjade kättesaadavuses võib asutuse spetsiifikast tulenevalt esineda, on üldjuhul keeruline näha mõistlikku või kehtivast õigusest lähtuvat põhjust, miks arestimaja ei võiks 6 korda nädalas ilmuvaid päevalehti võimaldada kinnipeetutele nende ilmumise päeval.

---

² Laud on kahes kambris, kuid kontrollimise hetkel neis kambreis kinnipeetuid ei majutatud.

3. Lähedaste teavitamise dokumenteerimine

Kinnipeetute isiklikes toimikutes oli lähedaste teavitamine fikseeritud ebaühtlaselt. Mõnel juhul (nt G.K ja J.T ja G.M toimikud) oli toimikusse märgitud, et lähedast (tel. nr ja nimi lisatud) on teavitatud, kuid puudus mäрге, millal või kes teavitas; ühel juhul oli märgitud teavitamise soov (T.V toimik), kuid puudusid märked, kas, kes ja millal teavitas ning ühel juhul oli selgelt märgitud (R.M toimik) nii teavitatud isik kui ka see, kuna täpselt teavitati, kuid polnud selgelt aru saada, kes teavitas.

Vajadusele lähedaste teavitamine võimalikult täpselt kinnipeetu isiklikus toimikus fikseerida on õiguskantsler juhtinud tähelepanu nt [Valga ja Võru arestikambrite](#) ning [Jõgeva ja Tartu arestikambrite](#) kontrollkäikude kokkuvõtetes. Kuigi Viljandi arestimajas ei väitnud kinnipeetud, et nende lähedasi pole teavitatud (ka asjaolu, et enamus kinnipeetuist sai pakke viitab, et lähedased on nende asukohast teadlikud), tuleks edaspidi võimalike vaidluste vältimiseks teavitamine toimikus selgelt ja üheselt üles tähendada (mh märkida, kes, millal ning kellele isiku kinni pidamisest teada andis).

4. Esmase tervisekontrolli akt

Mõned kontrollitud esmase tervisekontrolli aktid (TKA) saanuks olla paremini vormistatud. Näiteks oli G.M kinnipidamise protokollis fikseeritud käevigastus, kuid TKA-s selle kohta märkused puudusid; G.K TKA-sse on mh väliste vigastuste täpsema kirjelduse lahtrisse märgitud „Ei ole pädev.“

TKA täitmise, mh väliste vigastuste fikseerimise jmt olulisust on õiguskantsler rõhutanud nt [Haapsalu](#), [Pärnu](#) ja [Kärdla](#) arestikambritesse tehtud kontrollkäikude kokkuvõtetes. Väliste vigastuste kirjeldamine ja talletamine on üks TKA kõige olulisemaid funktsioone olukorras, mil arestimajal puudub kinnipeetute tervises seisundit kontrolliv tervishoiutöötaja. Vigastuste kirjeldamine on oluline kinnipeetu õiguste kaitseks võimaliku väärkohtlemise korral, ent oluline ka politseile, et tõrjuda võimalikke süüdistusi väärkohtlemisest arestimajas (nt süüdistatakse politseid vigastuste tekitamises, mis olid kinnipeetul juba politseihoonesse saabudes). Kui arestimaja ametnikud tunnevad end väliste vigastuste kirjeldamisel ebakindlalt, on võimalik korraldada neile koolitus, mis annab vajalikud oskused kehavigastuste talletamiseks.

Sestap tuleb arestimajal tähelepanu pöörata TKA täitmisele ning mh üheselt ning selgelt fikseerida kinnipeetu väliste vigastuste olemasolu või nende puudumine.

Õiguskantsler ootab Teie seisukohta soovitustele hiljemalt 01.08.2017.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Raivo Sults 693 8415
Raivo.Sults@oiguskantsler.ee